

આજે વિશ્વ વાઈ દિન

એક વિચિત્ર રોગ વાઈ

‘મું’ બઈ શહેર રોગોની પકડમાં છે’ એવું કહીશું તોય નવાઈ નહીં. આવા અનેક રોગોમાં વાઈ (ફેફડું) એ એક એવો રોગ છે જે હજી સુધી ખરેખર સ્પષ્ટ થયેલું નથી. વિશ્વભરમાં ૧૭મી નવેમ્બરને ‘એપીલેપ્સી ડે’ તરીકે મનાવવામાં આવે છે. મુંબઈમાં પણ આ દિવસને ‘વાઈ દિન’ તરીકેનું સમર્થન આપાયું છે, એમ બોરીવલીના ધમરશી

જડ બની જાય તેવી જ રીતે વાઈનો હુમલો આવે ત્યારે આખું શરીર જોરથી ખેંચાતું હોય એવો અનુભવ થાય છે. સામાન્યપણે વાઈના દર્દીઓમાં જોવામાં આવ્યું છે કે આવા ૭૫ ટકા દર્દીઓમાં તે બાળપણથી થાય છે. તે મુખ્યત્વે મજજાતંત્રના કોષોમાં અસામાન્યપણે થતા સ્ત્રાવને કારણે થાય છે. વાઈના અનુક કિસ્સા મગજમાં થતી ઈજાને કારણે પણ થાય છે, જ્યારે

બનારસ બતાબ્યાલ

હાલમાં યોજાયેલા એક સેમિનારમાં મેડિકલ ક્ષેત્રમાંના વ્યવસાયિકોએ જણાવ્યું હતું. વાઈનું મૂળ ‘વિનય પિત્તકમ’ સુધી જાય છે. ‘વિનય પિત્તકમ’ એટલે કે વાઈ વર્ષોથી પાંચ જાણીતા રોગોમાંનો એક છે. કેટલાક ભિષ્મુ (સાધુઓ)ઓને આ રોગ હોવાનું જાણવા મળ્યું છે.

કેટલાક કિસ્સામાં તેનું કારણ જાણવા મળતું નથી. આ રોગમાં ડૉક્ટર સામાન્યતઃ દર્દીનો ભૂતકાળનો ઇતિહાસ જાણવા બાદ જ આખરી સારવાર કરી શકે છે. વાઈના ઘણાખરા કેસોમાં ‘એન્સેફલોગ્રામ’ લેવામાં આવે છે જે મગજમાંના વિદ્યુત તરંગોની પેટર્નને

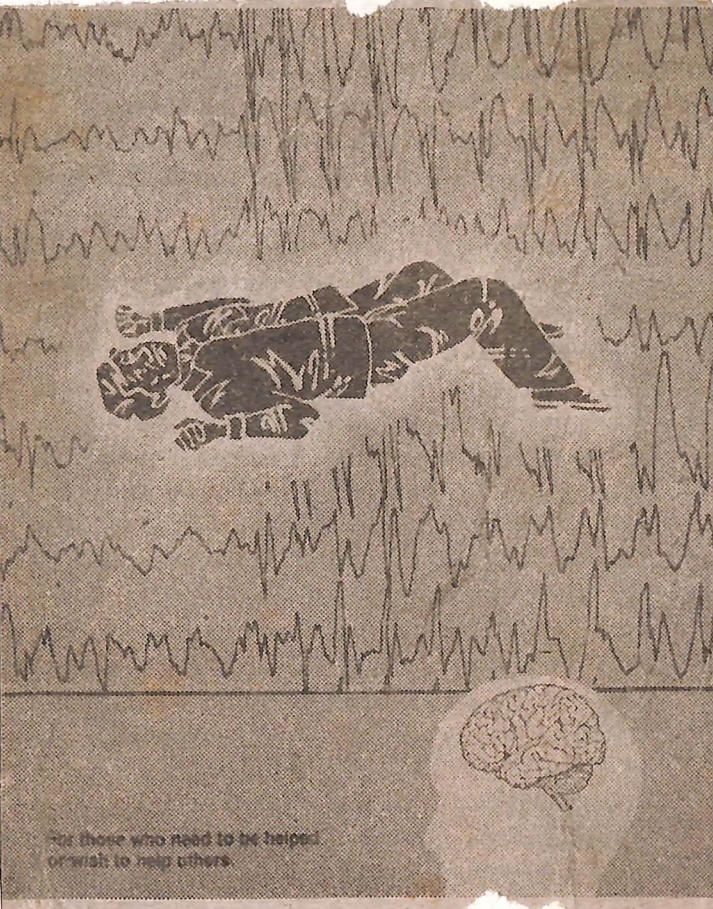
વધુમાં વધુના સમ્રાટ જુલિયસ (સાઝરન પણ વાઈનું દર્દ હતું, એમ કહેવાય છે. અત્રે એ નોંધવું મહત્વનું છે કે વિવિધ દર્દીની જેમ ‘વાઈ’ એ વારસાગત પણ હોઈ શકે છે. ‘વાઈ’ એ વિશ્વભરમાં ‘મેડિકલ સાયન્સ’ના વિશ્વ માટે એક ગૂઢ કોયડા સમાન રહ્યો છે. તે વારંવાર થતો હોવા છતાં હજી સુધી તેની ખરેખરી પ્રદીર્ઘ સારવાર શોધી શકાઈ નથી. આમ તે ધવાનું કારણ અને તેની યોગ્ય સારવાર હજી પણ વિશ્વભરમાં અનુમાનનો વિષય બની રહ્યો છે. વાઈનો હુમલો સામાન્યતઃ ‘ઝીરા’ તરીકે ઓળખાતી રોગવણીના રૂપમાં આવે છે, જેમાં દર્દીએ પોતાને કોઈ પણ શારીરિક ઈજા ન થાય તેનું ખૂબ જ ધ્યાન રાખવું પડે છે.

સામાન્યપણે વાઈની ફીટ આવે ત્યારે વ્યક્તિનું સમગ્ર શરીર અક્કડ બની જાય છે. ત્યાર બાદ તેના શરીરમાં ઘુજારી આવે છે. જે લગભગ બેથી ત્રણ મિનિટ ચાલે છે. વ્યક્તિને વાઈનો આંચકો આવે ત્યારે તે સંપૂર્ણપણે બેભાન અવસ્થામાં હોય છે, જ્યારે તે ભાનમાં આવે તે વખતે તેને માથામાં સખત દુઃખાવો અનુભવાય છે. મજજાતંત્ર સાથે સંકળાયેલા આ રોગમાં ઘણી વખત માથામાં ઈજા થાય છે. તેમ છતાં આ રોગ ચોક્કસપણે ક્યા કારણસર થાય છે તેની કોઈને જ ખબર હોતી નથી. વીજળીનો આંચકો લાગે અને વ્યક્તિ

(પલાત) માપે છે અને તે મુજબ ડાક્ટર દવા સૂચવે છે. સામાન્યપણે તેની દવા ઘણા વર્ષો સુધી અને કેટલાક કિસ્સામાં તો જીવનભર લેવી પડે છે, પરંતુ તેની દવા નિયમિત લેતા રહેવાને કારણે દર્દી ઘણોખરો વખત ધેનમાં જ રહે છે. વાઈના દર્દીઓને એવી સમજ આપવી જોઈએ કે તેનાથી શરમ અનુભવવી નહીં. તે પણ શાળાએ કે કામ પર જવું, પરિવાર સાથે ફરવા જવું, સામાન્ય જીવન જીવી શકે છે, જો આમ કરે તો જ તે આત્મવિશ્વાસ કેળવી શકે છે, પરંતુ ભારતીય કાયદામાં વાઈના રોગને ગાંડપણ સાથે સરખાવવામાં આવ્યો હોવાથી લોકો ઘણી વખત સત્ય છુપાવવાનું પસંદ કરે છે.

વાઈના દર્દને મોટે ભાગે ગાર્ડિનલ, મેઝટોલ, એપ્ટોઈન જેવી દવાઓથી કાબૂમાં રાખી શકાય છે. આ દવાઓ હળવી માત્રામાં આપવી જોઈએ. દવાની પસંદગી મોટે ભાગે દર્દીના પ્રકાર પર આધાર રાખે છે. ડૉક્ટર ઘણી વખત દર્દીને સમજાવટથી પણ સામાન્ય જીવન જીવવા પ્રેરી શકે છે.

આજે તો આ રોગ માટેની ઘણી દવાઓ તબીબી વિશ્વમાં ઉપલબ્ધ છે, પણ તે બધી કામચલાઉ રાહત જ આપે છે. કેમ કે જ્યારે દર્દી પર વાઈનો હુમલો આવે ત્યારે તે દર્દીના મજજાતંત્રને તેમાંના ઔષધીય તત્ત્વો (ઘટકો) વડે શાંત બનાવી દે છે.

For those who need to be helped or wish to help others.